

UN PROGRAMA POLA TERRA, POR UNS CONCELLOS SUSTENTÁBEIS

Fins Eirexas*

“Un Programa pola Terra. Por uns concellos sustentábeis” recolle unha serie de propostas que as principais entidades ecoloxistas galegas trasladaron ás organizacións políticas, partidos e coalicións que concorren a estas eleccións municipais para que as integren na súa acción de goberno ou de oposición. Coa presentación deste documento ADEGA, Amigos da Terra, APDR (Asociación pola Defensa da Ría de Pontevedra), CEMMA, FEG (Federación Ecoloxista Galega, integrada por 18 grupos) e Verdegala salientan a importancia dos concellos para acadar un modelo ecoloxicamente sustentábel no noso país.

Consideramos preciso e urgente un cambio profundo nas políticas desenvolvidas polas administracións municipais, por posuíren un alto grao de implicación na xestión medioambiental a nivel local, así como pola súa estreita relación e proximidade coa cidadanía.

Estas eleccións supoñen unha grande oportunidade para que os Concellos muden as insustentábeis políticas na súa contorna de actuación e reflexionen arredor dos efectos que sobre o global teñen as súas accións no ámbito local.

O “Programa pola Terra” contén unha serie de propostas concretas, factíbeis e realistas para ser aplicadas en calquera municipio e permitir a transformación das nosas sociedades. O documento contén 10 propostas baseadas nos seguintes principios básicos:

- O actual modelo económico e social é inxusto e insustentábel: Débese supeditar o desenvolvemento económico á capacidade dos ecosistemas para anovar os seus recursos naturais e asimilar os impactos ambientais. A actual crise económica-financiera debería servir para iniciar a transición cara a un novo modelo que non faga depender o benestar social do consumo de recursos naturais propios e alleos.

- É necesario un compromiso de cambio de dimensións estratégicas: A problemática ambiental é sistémica, polo que para a resolver de forma satisfactoria é preciso ir alén das simples medidas correctoras e encetar unha profunda mudanza do modelo de produción e consumo. Promover a sustentabilidade ecolóxica é moito máis que crear zonas verdes, construír depuradoras ou tratar o lixo. Sen unha firme vontade política de reformular o modelo socio-económico, calquera política ambiental quedará baleira de contido, sexa cal sexa o programa que a vertebre.

- Participación e transparencia non poden quedarse só en verbos: Unha democracia participativa é algo máis que a participación nos procesos electorais. É un requisito necesario para avanzarmos cara á sustentabilidade ecolóxica e a xustiza social. Nos concellos persisten vicios que degradan gravemente a calidade de vida democrática, como o clientelismo, a subordinación a intereses particulares do ben común, a ocultación de información, o baleirado de contido dos limitados mecanismos de participación pública ou a confusión entre o institucional e o partidario.

- Cumprimento da lexislación ambiental: As administracións públicas en xeral e os concellos en particular, deberán ser os primeiros en dar exemplo cumprindo estritamente o espírito e a letra de toda a lexislación ambiental e garantindo que empresas e cidadáns tamén a cumpran.

10 MEDIDAS CARA A SUSTENTABILIDADE NOS CONCELLOS

As propostas elaboradas consonte aos principios anteditos son imprescindíbeis para que os concellos melloren a calidade de vida da cidadanía e avancen cara a sustentabilidade. Estas 10 propostas poden significar o punto de inflexión para enfrontarmos o futuro doutro xeito.

1. Integrar enerxía, mobilidade e contaminación: Ao respecto da enerxía, os concellos deberían establecer unha redución do 20% do consumo enerxético a través de políticas de aforro, eficiencia e xestión da demanda, promocionando as renovábeis e fixando obxectivos concretos e indicadores verificábeis. Deberíanse incentivar os sistemas de autoconsumo doméstico de enerxía con renovábeis para reducir a dependencia eléctrica e a pobreza enerxética.

No eido do transporte, elaborar Planos de Mobilidade Sustentábel mancomunados ou integrados no desenvolvemento das áreas metropolitanas e comarcais, que faciliten o acceso ao transporte público e fomenten a intermodalidade e os desprazamentos non motorizados en zonas urbanas, limitando o uso do vehículo privado.

Desenvolver políticas activas de medición e control das emisións contaminantes en transportes, calefaccións e procesos industriais.

2. Protexer os espazos naturais, a flora e a fauna: Catalogar os espazos naturais de interese ambiental ou paisaxístico potenciando a súa incorporación en figuras de protección locais ou supramunicipais. Os proxectos produtivos que supoñan un uso tradicional compatíbel deberían ser apoiados.

Fomentar a conservación dos bosques autóctonos como prestadores de servizos ecosistémicos (purificadores do aire, reguladores do ciclo hídrico, cortalumes naturais, acubillo de biodiversidade, produtores de solo, etc.). Os seus propietarios/as deberían ser compensados, mesmo economicamente, por manter bosques e soutos cuxos servizos benefician a toda a cidadanía.

Aplicar a Lei de protección dos animais domésticos e salvaxes para garantir a súa dignidade e prohibir no termo municipal de calquera espectáculo que implique maltrato animal (touradas e similares, circos con animais). Cada concello debe contar, de xeito individual ou mancomunado, con instalacións dignas para a acollida de animais abandonados.

Fomentar a custodia do territorio como ferramenta de conservación do patrimonio natural e cultural e aplicar beneficios fiscais ás propietarias e propietarios que asinen acordos de custodia territorial.

3. Implantar unha nova cultura da auga: Promover de xeito efectivo o aforro de auga en todos os sectores (doméstico, industrial e agrogandeiro). A xestión da auga para o consumo humano debería reflectir os custos ambientais. A fiscalidade debería revisar aplicando escalas que favorezan o consumo responsable e penalicen os altos consumos e o desbaldimento.

Garantir o saneamento integral das augas residuais mediante a separación e reutilización de pluviais e a creación de sistemas mixtos e de depuración natural descentralizados, que eviten a sobrecapacidade das estacións depuradoras. Todos os núcleos de máis de 2000 habitantes deberán depurar as súas augas, estendendo a medida ao tratamento axeitado de todos os demais núcleos. Para as augas residuais industriais verificar o cumprimento das normativas de depuración, exixindo un tratamento separado para evitar disfuncións nas depuradoras públicas.

Recuperar as rías, controlando a calidade das augas, perseguindo as verteduras e penalizándoas segundo a lexislación vixente.

Os concellos deberían elaborar Planos de mobilidade sustentábel.

Proxecto de compostaxe promovido por ADEGA.

4. Aplicar unha política de ordenación do territorio que limite drasticamente o crecemento urbanístico e defenda a costa: Limitar o desenvolvemento urbanístico ás necesidades reais de vivenda, evitando a ocupación de terras de interese agrario ou ecolóxico. Apostar por cidades e vilas compactas como garantía de dotación de servizos fronte á dispersión e á fragmentación, e antepor a rehabilitación e o uso das vivendas baleiras á construción de novas.

Protexer de forma permanente e efectiva os solos non urbanizados situados a 500 metros do mar ou a 100 metros dos ríos e impedir novos recheos no litoral. Para evitar a especulación fóra dos núcleos tradicionais costeiros os concellos deberían renunciar a reducir a servidume do dominio público de 100 a 20m como permite a recente modificación da Lei de Costas.

5. Apostar pola redución, a reciclaxe e a compostaxe dos residuos sólidos urbanos: Frear o medre na produción de residuos con medidas que incentiven a redución, a reutilización e a reciclaxe, por esta orde. Planificar o abandono de SOGAMA e apostar pola compostaxe para a xestión da materia orgánica, implantando planos de compostaxe municipais para acadar ao final da lexislatura unha participación mínima do 40% da poboación.

Promocionar o sistema "porta a porta" e o mantemento da xestión pública directa e a remunicipalización dos servizos de recollida de lixo, limpeza viaria, parques e xardíns.

6. Defender a soberanía alimentar e apoiar ao sector primario para manter un mundo rural e mariñeiro vivos: Incentivar iniciativas produtivas do sector primario sustentábeis para garantir a calidade de vida e evitar o abandono, fronte a outras actividades agresivas como a megaminaría.

Impulsar redes curtas de comercialización para mellorar os ingresos dos produtores e produtoras e incentivar o consumo de alimentos locais.

Declarar o concello "Libre de Transxénicos" facendo xestións para evitar o cultivo e o consumo de organismos xeneticamente modificados (OXM) no seu territorio. Nas instalacións e organismos dependentes da administración local non se servirán alimentos que conteñan OXM ou derivados deles.

Implicarse na creación de novas reservas mariñas de interese para garantir o futuro da pesca e o marisqueo artesanais.

Fins Eirexas

Fins Eirexas

Os concellos teñen un papel moi importante na eliminación das especies exóticas invasoras e na defensa das especies propias e endemismos. Nas imaxes vemos como o *Car-pobrotus edulis* (especie invasora) está presente no espazo protexido LIC de Corrubedo. A *Santolina melidensis* é un endemismo serpentinitico da Serra do Careón.

7. Recoñecer a importancia do papel das mulleres nos coidados básicos para a vida e facilitar novos esquemas de xénero: As achegas do ecofeminismo na análise dos coidados básicos merece o recoñecemento das administracións. A acción das mulleres resulta chave no coidado das persoas, da terra e dos animais. Os concellos deben ser sensíbeis a esta realidade e desenvolver políticas sociais, educativas e de revalorización desas tarefas para facilitar a súa profesionalización, así como educar para un compromiso partillado entre homes e mulleres e a comunidade no seu conxunto.

8. Avanzar cara unha democracia participativa real: Facilitar e promover activamente a participación social e das organizacións ecoloxistas na vida institucional a través de canles permanentes, como os consellos municipais de medio ambiente nas Axendas 21 Locais, os orzamentos participativos, etc.

Apostar pola Educación Ambiental (EA) como ferramenta real de transformación social e de participación cidadá nas políticas ambientais e incluíla como un capítulo obrigado en todos os planos e programas do concello, cando menos dos que teñan incidencia no ambiente.

9. Facer unha reforma verde do sistema fiscal local e impulsar unha contratación pública verde: Aproveitar as competencias locais en materia fiscal para penalizar os comportamentos ambientais incorrectos e favorecer os sustentábeis. Reformar os tributos existentes (do lixo para reducir o vertido, do tráfico motorizado para gravar as emisións contaminantes...), e introducir novos tributos (sobre o desbaldimento de recursos, a depuración da auga para as industrias...) así como reinvestir o canon hidráulico e eólico na mellora ambiental. Os ingresos obtidos cos tributos ambientais destinaranse ao fomento da sustentabilidade.

Poñer en marcha políticas de compra pública ética (comercio xusto, ecolóxico, local, etc.) que fomenten a adquisición de produtos e servizos ecoloxicamente sustentábeis e socialmente xustos.

ETAP do Tambre.

10. Afortalar a cooperación internacional para o desenvolvemento sustentábel: Recoñecer a cooperación ao desenvolvemento como unha política municipal pública fundamental na loita contra as causas e consecuencias da pobreza e as desigualdades.

Garantir dotacións orzamentarias suficientes para o desenvolvemento das políticas municipais de cooperación ao desenvolvemento. Deberían chegar a un mínimo do 0,2% dos orzamentos xerais consolidados durante o próxima lexislatura. Deste xeito, poderase camiñar cara ao obxectivo global do 0,7%.

Os concellos promoverán labores de cooperación de carácter ambiental trasladando ou adaptando proxectos útiles localmente nas comunidades destinatarias, para impulsar accións que acheguen desenvolvemento, aproveitamento sustentábel de recursos e conservación da contorna nesas comunidades.

*Fins Eirexas, secretario exectivo de ADEGA.

